

Bollentelers in en nabij Natura 2000-gebieden op de Veluwe verkeren in onzekerheid over hun toekomst. Het Gelderse provinciebestuur wil een vergunningplicht. De ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu vinden dat niet nodig. Een reconstructie.

Tekst: René Bouwmeester
Fotografie: René Faas

Op de Veluwe liggen bollenteelt en beschermd natuurgebied dicht bij elkaar, tot weerzin van de Partij

De bollenteelt op de Veluwe is een relatief kleine sector. In totaal wordt dit vak op zo'n 100 hectare beoefend op de zandgronden van het bosrijke gebied. Ongeveer de helft bestaat uit lelies, een kwart is gladiolen en op een zesde deel van het areaal staan tulpen. Het zijn voornamelijk telers uit West-Nederland die op deze plek grond huren. Naast bollenteelt telt de streek akkerbouwers met graan (1200 hectare), aardappelen (300 hectare) en vooral veel maïs (7000 hectare).

.....
'Hoe groot het risico van de bollenteelt op de Veluwe daadwerkelijk is, is in deze studie niet vastgesteld'
.....

Delen van de Veluwe zijn door de overheid aangewezen als Natura 2000-gebied. Dit is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief. De overheid maakt met betrokken instanties beheerplannen voor deze gebieden om de natuur te beschermen. Nederland telt 166 Natura 2000-gebieden. Van de bollenteelt op de Veluwe bevindt zich ongeveer een derde in Natura 2000-gebied en tweederde binnen een straal van 1 kilometer van Natura 2000-gebied.

De Partij voor de Dieren maakt zich grote zorgen over de bollenteelt in dit gebied. Met name de lelieteelt zou volgens de partij zo veel

gewasbeschermingsmiddelen gebruiken dat de flora en fauna in de omgeving in gevaar worden gebracht. Na de vragen van de PvdD-fractie in de Provinciale Statenvergadering besluit de provincie Gelderland zelf een onderzoek te laten doen naar de gevolgen van het middelengebruik op de Veluwe. Alterra Wageningen UR doet een bureaustudie - op basis van bestaande onderzoeksgegevens - naar de omvang van de bollenteelt, gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en de mogelijke effecten op de natuur.

ONDERZOEKSRAPPORT

Alterra presenteert in het najaar van 2014 de resultaten van het onderzoek. De wetenschappers concluderen onder meer dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op een gemiddeld Nederlands bloembollenperceel beduidend hoger is dan bij bijvoorbeeld het verbouwen van graan, maïs en aardappelen. Alterra meldt dat de negatieve effecten van de bollenpercelen op de natuur in de omgeving waarschijnlijk groter zijn dan bij de andere teelten. De onderzoekers maken wel een voorbehoud. Ze stellen dat het werkelijke risico slechts is vast te stellen na uitgebreide analyse van de percelen en het exacte middelengebruik. Alterra meldt dan ook in de conclusie: 'hoe groot het risico van de bollenteelt op de Veluwe daadwerkelijk is, is in deze studie niet vastgesteld.

De KAVB is allerminst gelukkig met de uitkom-

sten van het onderzoek. De organisatie is niet benaderd voor informatie en constateert dat een aantal andere gerespecteerde kennis- en onderzoeksinstituten, zoals PPO, PRI, LEI en PBL evenmin zijn benaderd. Daarnaast heeft de brancheorganisatie grote moeite met de conclusies van Alterra. De KAVB stuurt een brief - uit naam van voorzitter René le Clercq - waarin de op- en aanmerkingen over het onderzoek kenbaar worden gemaakt.

De KAVB beticht Alterra van selectief gebruik van beschikbare literatuur en een gebrek aan kennis van de sector. De branchevereniging is ervan overtuigd dat op basis van deze gegevens geen zinnige uitspraak over de risico's van milieu of natuur kan worden gedaan en noemt de conclusies van Alterra onjuist en misleidend. De KAVB vraagt Alterra de inhoud van het rapport te rectificeren, hetgeen overigens niet gebeurt.

KAMERVragen

De provincie Gelderland neemt het rapport in ontvangst en wil op basis van de conclusies een vergunningplicht instellen voor ondernemers die in en om Natura 2000-gebied bollen willen telen. GS beroept zich op de Natuurbeschermingswet die voor deze gebieden van kracht is. Op grond van deze wet is het verboden om - zonder vergunning - handelingen uit te voeren die een significant verstrend effect kunnen hebben op de Natuur 2000-doelen. Het gaat daarbij om zogeheten nieuw gebruik

Lot Veluwse telers

voor de Dieren

ligt in handen politiek

van land, bijvoorbeeld door teeltwisseling. Dit betekent dat bollentelers binnen de gestelde zone een vergunning moeten aanvragen waarbij de effecten op de Natura 2000-doelen worden getoetst.

De Partij voor de Dieren heeft de bevindingen van Alterra ook omarmt. Met het onderzoek onder de arm stelt Kamerlid Esther Ouwehand op 11 november schriftelijk Kamervragen aan zowel staatssecretaris Sharon Dijkema van Economische Zaken als staatssecretaris Wilma Mansveld van Infrastructuur en Milieu. Ouwehand vraagt onder meer om een verbod op niet-biologische bollenteelt in en nabij Natura 2000-gebieden.

Dijkema en Mansveld antwoorden dat zij de afweging van de risico's een zaak vindt voor het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Zij scharen zich achter de keuzes die het Ctgb heeft gemaakt en beschouwen bollenteelt als een bestaande gebruiksvorm van de akkerbouw en niet als nieuw gebruik.

Op basis van deze antwoorden besluit het Gelderse provinciebestuur de kwestie opnieuw in overweging te nemen en daarvoor het gesprek aan te gaan met LTO en met het ministerie van Economische Zaken. Het is nog niet duidelijk wanneer dit gesprek plaatsvindt.

Adjunct-directeur André Hoogendijk van de KAVB verwacht ingrijpende gevolgen voor de sector als een vergunningplicht toch wordt

ingevoerd. "We vermoeden dat het betekent dat de bollenteler moet aantonen dat zijn teelt geen kwaad kan. Dat is nogal ingewikkeld en kostbaar om te doen. Daarbij vindt op de Veluwe bollenteelt plaats op basis van huur voor de duur van een jaar. Dat maakt het praktisch onuitvoerbaar. Ik denk dat telers geen bollen gaan kweken op percelen waar die plicht op ligt." Het verlies van 100 hectare aan bollengrond vindt Hoogendijk vervelend. "Maar onze vrees is dat het zorgt voor een sneeuwbaaleffect in andere provincies."

Terugkijkend op de gang van zaken constateert Hoogendijk dat de emotie het heeft gewon-

nen van een rationele benadering van de feiten. "We maken dit vaker mee. In de discussie over bijengezondheid overheerste aanvankelijk ook de emotie. Als je dit onderzoek goed doorleest, zie je dat Alterra niet veel over de kwestie kan zeggen omdat ze dan metingen hadden moeten doen. Dat kost geld en kennelijk was dat niet de bedoeling. Ambtenaren en bestuurders van de provincie Gelderland hebben dit rapport diagonaal doorgelezen en besloten dat er een vergunningplicht moet komen. De provincie heeft daarop een beslissing genomen op basis van een eigen vooringenomen standpunt."

'Vergunningplicht betekent einde bollenteelt'

De broers Gert-Jan en Eduard Paarlberg uit Sint-Maarten in Noord-Holland telen op de Veluwe 30 hectare gladiolen. In Sint-Maarten doen ze aan veredeling en hebben zij hun showtuin. De discussie over vergunningplicht op de bollenteelt op de Veluwe heeft flink wat onrust veroorzaakt op de Veluwe, vertelt Gert-Jan. "Het is ons rauw op het dak gevallen. We wisten van niets. Ik heb direct contact gezocht met collega's, de LTO en de KAVB. Ook boeren op de Veluwe wisten van niets. Ik vind het raar dat de provincie geen contact heeft gezocht met de betrokkenen."

"Ik hoop dat de vergunningplicht niet doorgaat", zegt Paarlberg. "Een vergunning zou voor ons betekenen: niet meer telen. Dan komen acht man op straat. En dat niet alleen. Als het op de Veluwe gaat gelden, dan volgt de kuststrook ook, want dat zijn ook Natura 2000-gebieden. Dat zou het einde van de bollenteelt kunnen zijn. Maar goed, in 2015 kunnen we in elk geval zonder vergunning telen."